

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godinu K 6. — Za Šibenik na godinu, domašnjem u kuću K 12. — Za inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 6 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Utvara i njezini pomagači na riečima i na djelu.

Obrana narodnih tekovina.

Utvara i njezini pomagači posle obstrukcije napuštali puca pa udri da se trubi, kako su oni znali obraniti narodne tekovine od Talijana i izprkos nastojanju pravaša, da te tekovine budu izdate.

"Glasilo za interese" to kaže ovako: "Htjeli su (pravaši) da sa svojom obstrukcijom nateraju hrvatsku stranku, da zbilja paktrira s Talijanima, pa da sutra budu mogli deklamovati pred masama..."

"Oni bi bili dopustili, da se i cijelo pokrajinsko školsko vijeće potalijaniči, bili bi zadovoljstvom to primili, jer bi imali poviđo, da udaraju na predstavnike naše stranke..."

Da čitatelji znadu o čemu se radi treba da im se razjasni što je u stvari, pa će sami suditi, kako utvara zna braniti narodne tekovine. Dakle još onda kad je utvara preko svojih pivaka proglasila službeno dvo i trojezičnost u Dalmaciji, stvorio se je pak, da realka u Zadru bude podignuta na višu reaklu i da u pokrajinsko školsko vijeće bude ustupljeno talijanima jedno mjesto.

Taj pakt je bio odmah brojavo javljen talijanskom svijetu kroz tršćanski "Piccolo".

Imi smo pisali o tomu još u travnju god. 1909.

Prema tomu su talijani preko vlade odmah dobili višu reaklu u Zadru, a sada u zadnjem zasjedanju imali su dobiti mjesto u pokr. školsko vijeće, jer to drugačije neide nego preko sabora.

Gospodin Krekic je u tu svrhu iznio predlog, da se to mjesto daje Zadru prema običaju svih drugih pokrajina.

Taj predlog je bio postavljen na dnevni red za sjednicu od 31. siječnja ove godine.

A sada valja znati, da je onaj koji sastavlja dnevni red, predsjednik sabora, član utvare, glavni član njezinog kluba. Ona valja znati da je taj dnevni red razdijeljen za stupnicima najmanje 24 sata prije sjednice. I napokon, da je utvara barem u nedjelju, ako nije prije, razpravljala kako će se držati i koje će stanovište zauzeti u pogledu Krekicheva predloga.

To stanovište znali su pravaši u nedjelju i bili su prinuđeni da nastave obstrukciju, makar na koji način, i zato da osujete prihvat Krekicheva predloga.

Nu pravaši su imali i još jednu dužnost. Po Zadru se razširila glasina, da su i oni za taj predlog.

Znalo se je tko je te glasine širio i za to je gosp. Matulina predao ono pismo predsjedniku.

Počela je sjednica od 31. siječnja odlukom

sa strane pravaša, da razbiju sporazum talijana i utvare; da zapriče prihvat Krekicheva predloga i da osujete silu i gajenje rieči.

Da su pravaši ovim nakanam počeli sjednicu od 31. siječnja nije bila nikakova tajna ni za njeko riedke uvažene članove utvare. Bilo ih je koji su o tom razgovarali još u nedjelju večer. Pače bilo ih je koji su u tom odobravlali pravašima.

Za sada nećemo u potankosti, nego samo ako budemo prinuđeni.

A da su pravaši polučili što su odlučili najbolje svjedoči glasilo talijanaša "Dalmata" u broju od 9. veljače.

On kaže: "I bilo je samo kašnje, kad su radikalni Hrvati tražili da ih odele od ostalih" (Talijane od Utvare).

"Ovo iznašaše (ist Matuline) na koje se ne bi bilo utuloilo ni koje die, uspjele je da azdrma većinu."

"I premda su Talijani izjavili da pristaju, te bude priznato pravo na jednog člana u pokr. školskom vijeću, osim Zadru, i Spjeltu a odnosno i Dubrovniku, većina je na jednom pokazala da nemože potvrditi svojim glasovanjem ono povoljno dano od njezinih predstavnika u odboru."

"Glasilo za interese" takođerj potvrđuje da je bilo "delegata" utvare koji su ugovarali, razgovarali, izmjenjivali mijenja u tom poslu sa Talijanima. Pače ono govori i o "odaslancima kluba hrvatske stranke".

Ovo dogovaranje o kojem govori "Dalmata" i "glasilo za interese" bilo je prije sjednice od ponedjeljka, a talijani su kroz cijeli ponedjeljnik sve do 2 ure po ponoći uztrajno bili u saboru, pače su svaki čas dolazili predsjedniku, te ga upućivali, kako će postupiti.

Oni su bili gospodari utvare. Na 2 ure poponoci svršila je sjednica. Na 8 i pol u jutro imalo se je nastaviti. Sjednica traje do 2 ure popodne. Predsjednik uriče nastavak u 5 sati po podne.

Na 3 sata utvara ima klubsku sjednicu. Vjeća se o... razumije se, o dogovorima između Talijana i odaslancina, delegata Utvare.

Ali malo, recimo malo drugičje nego prije, jer tu je ono pismo o kojem se "Dalmata" tuži, da se je na njem utuloila utvara.

Na pet sati Talijani su svi na broju u saboru. I pravaši su tu. Pače jedan pravaš podje k njima i dražka ih, kako su uztrajali i dobri, vjerni pomagači utvare, koja se eto ne brine da dolazi na vrijeme itd. Talijani: da to čine jer da ih pravaši vol. I tako je to išlo čekajući utvaru.

Na jednom počeli članovi utvare dolaziti. Nakon malo svi talijani, kao da ih je tko polio vrućom vodom, o dalečiče se iz sabora.

I više nisu dolazili. Znalo se što je. Pravaši su prisilili svojim držanjem utvaru, da se odijeli od Talijana.

Kako? Liepo. Reklo se već prije njekim članovima utvare: "Vi možete popustiti Talijanima iz prkosa što hoćete, možete im dati člana u pokr. školskom vijeću, ali to bi bilo dati im gospodstvo u vijeću i priznati im pocielaj Dalmaciji pravo na javne pučke škole."

To bi bila izdaja na narodu i mi pravaši bi vas posve lasno tada pokopali itd."

Utvara je razumjela tu poruku izrečenu pred više njih i nije učinila, nije smjela učiniti što je u Beču preko gg. Iščevića i Blankinija bila uglavila sa g. Zilottom kako je to bilo javljeno u "Piccolo".

Ona je zato tek ar u utrak posle 5 sati javila Talijanima što je napokon konačno odlučila, a na to se Talijani odalečiče iz sabora.

Nu utvara je prije toga donela na dnevni red predlog Krekichev za u ponedjeljnik i ona je o njem vjećala u svom klubu barem u nedjelju.

A u nedjelju je utvara bila za predlog talijana Krekichea, samo ga je htjela proširiti na način da izdaja ne bi bila tako ožita.

A to priznaje i "Dalmata" kad kaže o svojim: "izjavili su da pristaju"

O tom govorilo "glasilo za interese" što hoće mi smo osvjedočeni, pače imademo i dokaza.

Što više, kroz treću ruku utvara je nastojala, da bi pravaši uradili neka gosp. Matulina povuče prije sjednice svoj list na predsjednika natrag, jer da je preuranjeno dan predsjedniku.

A kad je to bilo rečeno gluhomu nastojalo se kroz prijatelja, ne biti pravaši iznili u saboru nadopunjak onom Krekichevom predlogu, u smislu da ono pravo na člana u pokrajinskom školskom vijeću bude priznato i drugim gradovima itd.

Nego ni ta prijateljska pouka nije upalila. I za to je utvara bila prisiljena sama uraditi, što je uradila. A da je tako uradila, za sluga je pravaši i njihovog držanja, pa baš i obstrukcije njihove.

Ali za to su, kaže "glasilo za interese", pravaši sektari, koji su pripravljali utvari zasjednu.

Eto baš tako kaže glasilo utvare, a ono i samo zna, da otvorenih protivnika ne ima na svijetu od pravaša. U ovoj pak stvari pravaši su i viteški protivnici.

Oni su to odmah u utrak u večer pokazali. Nakon što su se talijani odalečili iz sabora, bez pravaša nije više bilo dovoljnog broja. Oni su mogli dakle izaći i sjednica se morala zatvoriti.

Da je ovako, može svjedočiti i jedan zastupnik, koji nije baš dobro razpoložen prema pravašima.

Dakle pravaši, koji su bili u obstrukciji, da ne daju zadovoljstvinu Talijanima; da neizložu utvaru, kao hrvatsku stranku; očeiti sramoti da je bila kroz prošle dane u savezu sa Talijanima proti hrvatskoj jednoj stranci, ostaju u saboru i, posle tri dana može se reći neprestanog napora, nastavljaju govorima za blizu tri ure i danas se ima srca još reći, da su sektari, da su se pokazali nizki.

Na ove podvale ne možemo kazati, nego da je "glasilo za interese" glasilo gadova.

Jer bili su svjedoci onog vedrog veselja pravaškoga, što se osujetilo jedno veliko zlo za naš narod, pa ipak eto danas na mjesto da su harni podvaljivaju sektarstvo i nizkoću...

A tko to čini? Onaj koji je pristijen bio učiniti onaj sramotni pakt sa Talijanima. ... još u Beču...

Poitičke viesti.

Situacija u Austriji. Prema zaključku svoje prvašnje sjednice izdao je eksekutivni odbor "Slavenske jednote" pred baruna Bienertha. Odbor je ministru predsjedniku razložio svoje želje i zahtjeve za velikom rekonstrukcijom. Ministar predsjednik barun Bienerth uzeto je ove izjave ad referendum. Posle konferencije sa ministrom predsjednikom Bienerthom konferirali su Šušteršič, dr. Pacak i dr. Prašek sa predsjednikom poljačkoga kluba drom. Glombinskijem. Predsjednik je ovoga kluba izjavio, da će poljački klub podpirati želje slavenskoga parlamentarnoga udruženja. Poljački klub nije ni najmanje više sklon sadašnjoj vladi; poimene zahtjeva odstup njemačkoga zemaljskoga ministra dra. Schreiera i parlamentarnu rekonstrukciju. Usled te izjave poljačkoga kluba i njegova predsjednika situacija je iz temelja promijenjena i ozbiljna. Ova izjava predsjednika poljačkoga kluba duboko se dojmila svih njemačkih i vladinih krugova. Budući da to znači, da su se članovi poljačkoga kluba izjavili za paritetnu rekonstrukciju kabineta, to je toliko koliko i pad Bienerthovog kabineta.

Bosanski sabor. U nedjelju je u Sarajevu na svečani način proglašen ustav. Odmah posle tog proglašenja, kako se saznaje iz krugova bližih besćanskoj vladi, biti će raspisani izbori za sabor. Računa se, da će za provedenje izbora trebati oko tri mjeseca dana, pa će se bosanski sabor moći da sastane istom u polovici mjeseca lipnja.

Konstituiranje vladine stranke u Ugarskoj. Zaduja dva tri dana dolazile su iz ugarske provincije u Peštu velike deputacije, da se poklone ministru predsjedniku grofu Khueni i da sudjeluju kod konstituiranja "Narodne stranke rada". U liberalnim krugovima vlada svečano razpoloženje, jer će slaviti sv je uzkrusnice, opet

Matijine buhe i Marjanovi blagoslovi.

Napisao don Marko Vezic.

— Majke mi, pomisljaj ja sam sobom, ovaj je sve siromaštvo po svijetu sakupio ik meni ga od ovog ur sanio! Promisljam se, bit će prosjak i pita na put Božji i taman se čeksam za uhom, što bi mi pružila, kad danas kruha ne peklj, a što ga je neće doleći ni kućnim večeras; kad ti me on smrsi u mojim mislima i javi se:

— Evo me, gospodariče; kako si mi poručila, došao sam.

— A si ti Marijan? privatim ja.

— Nema, dušo, već jedan na svijetu, a to sam ja.

— A bi li ti, onaj... što sam htjela reći? sve se ja omigavam i po lievome dlanu čeksam, bi li ti znao kako će se?

— A da pošto sam bona ozgor složam na primorje, zar da kušam je li more stano? Već da se mi, starješine, opremajim, da za vidna mogu kući, Dalcine su, a opet nema mjeseca.

— Hm! Po žali prosja radja, gataj me ja. Tko će: Svega se na svijetu spervia i čeljade se svakoj dosjeti. Što je, što nije; ni sto u keši, ni

sto iz kese — i ja ti povedem Marjana u kuću, a ono drčine, da ne zanovetaju, zapratim k moru, neka svatko svoju mater iz grada izščika; doniet će lin u torbi turte.

— Marjan se imaji u njedra, izvuču čep mahrame, otra s čela pot i očepi: Klekuj, majo, i zamnom izuč obilazi, a kako ja u očenašu dočnem sa "tako i na zemlji", a ti, ne ogledaj se već sputa 13 puta prihvatil "kruh naš svagdanji".

— A što ću ti, kolego moj, već s'ušaj najmljenoga gospodina, i kao lazara za njim pristadoh, dok ne obašil svu kuću, pa opet izvonic unakrst i naopace. U to se i očenaši zavezali. Sad mene tur i vatri u lug i do peke, a on ti se izpravi, koliko je dug i širok, onaka golema prozupina, izvi ruke nad glavu, pa bu o tavan, da se kuća iz temelja strese, a grede štalja škripa. Meni jednu da si zaklala, ne bi iz mene kap krvi proteklo, već kako se on poslimice prostri, a ja skrikn: Isuse i Gospe! Pri toj nekuda nešto pod glas šapulja, a ne možeš što od straha, što od žalosti razabrati, kune li se i Bogu molit. Tri puta se navračao k istoj vrtloglavi. Mislim se ja i svakog trena spremam; šundrat će se rdja i satrati; još mi nevolja može izbijati ostati za napast u kući, a što ja znam, zakon je

pasja virnja i tanak i još bi me se mogao i on nadovezati.

— Na sve se ja ovo huda smišljam, dok ti se on ne dohvat stoličica izpod sinije, zasjede na nj, izpruži nožurinu, zagrau nogavičinu i kao da je ondje ostavio da čeka, ščepi buhu, otrže nokat sa svoje kosuljetine, mužki zamofa, krču zapljusnu i

— Na, majko, ovo vrzi i zalisni da ne izpane u sok suknje, i ne vadi ubah do sutra o ručno doba. Ovako se to, gospodariče, po duši turbi! A sad izdiri i ti ja iz kuće, vrata zaključaj i ne ulazi u nju, niti kooga puštaj dok se ne osjetiš, da će sunce za goru, a onda otvori i nadježi li jednu, reci mi, da nisam Marjan, a prvoga me puta treviš, na sred mi puta izčupaj ovo plaka izpod nosa.

— Sad izpade on iz kuće, a za njim ja zaključam i sadjosno u podrum. Ma tko ga nebi carski nadario, pomisljam se ja, taj se ne sahranio, kad sporediš, kome se on putu i kinu podložio! Sad se ni na Božić ne omrsila, a u istrčljanjem me terlučina neka ukopaju, hoću valaj, neka se kući vrati i rušan i krušan!

— Skidoh sa čavla površno i bakru, izvadim svarenih suhlih kozjih rebara, što preostalo

od užine za večeru i nakrešim tu pun pladanj i sve to pristavim pred Marjana; donesem kruha, porazam razom bukuru ožijava i zdrava polovnika; sa police, dohvatim šira i de nu ga Marjana, neka to podpruž pucaju! A hoće se, sta ćeš, štogodji i u antrešelj i poputbine, pa neka i Marjanova torba ako nigda, da bi sada, onjušti što je harnost, što ti ljubav za ljubav. Vrhom iz hambara nabijem varčak brašna, sir sira, dva runa vune, bit će oka suhe obodnice, kad toga voća kod njih nema, eto, sve mu to bilo blagoslovom, samo kad se i on spomenu mojih muka, da ću odlanut, odpočinuti i neću svoga Boga vriedjati. A što bi pomoglo leći a ne ustati se, pa i to: opremiti Marjana bez brka na put, da se svrne potem i na ovoj vatri u krčmu, a nema odlike ni pol litra vina popiti? Razvečem krpicu, iz nje izvadih jednutu krunu, što je za jaja amo tamo skucala, stiskoši mi u šaku, i eto Marjane, ne zamjeri ako nije svaka u redu! Prosti i zbogom!

— Bog grihe, majo, i da bi se oboje zgradili ja nanosili a ti zdraljiva i zadovoljstva! Marjan uze put za uši, palicu u ruke i otopi, ko da bježi izpred poljara iz vinograda.

— Po njegovu odlatku, neda se meni seš mirovati, ogledam se, a ruke, već da ih od ra-

će preuzeti u svoje ruke vlast. To je razpoloženje tim veće, što je omlađenoj Kluenu uspjelo razbiti ustavnu stranku, predočiti za vladu pučku stranku, a neodvišnjake i Kossuthove i Justhove grupe ustratišiti i temelje njihovih stranaka uzdrmati. Omlađeni grof Kluen-Hedervary slavit će slavje, jer je njegova politika u Ugarskoj uspjela više, nego li se i on sam nadao.

Kossuthovci u vladinoj stranci. U Justhovoj stranci izazvalo je zloradost, što je grof Toroczkay prešao u vladinu stranku. Toroczkay je bio prisni Kossuthovac i član njegove stranke. Zanimljivo je, da nije ni najavio izstup iz Kossuthove stranke — barom se javno za to ne zna i stupio ravno u vladinu stranku. Ovaj čin smatra se kao prvi korak k razpadu Kossuthove stranke. Koliko je poznato, imade u Kossuthovoj stranci ljudi, koji su mnogo više željni vladinoj prijateljstva nego Toroczkay. Sad imadu u novoj stranci nade, da će u novu stranku doskora ući velik dio Kossuthovaca. Karlo Eötvös — stari Kossuthovac, čini se, da je poveo sobom Toroczkaya. Eötvös je stupio u stranku kao neprijatelj Franje Kossutha. Eötvös je rekao prije svoga pristupa u novu stranku, da će za to poći u stranku jer imade u njoj poštenih ljudi, koji će izpuniti zadatu riet, a ne kao Franjo Kossuth ostati narodu dužan, dapače još i „pronevjeriti njegova prava“.

Izborni pokret u Ugarskoj. U cijeloj se zemlji razvio najživlji izborni pokret. Gotovo u svim kotarima izniknuli su kandidati svake vrste i svake boje. Vlada još ne kani postaviti službene kandidate. Zanimivo je, da se razni ljudi vanredno zanimaju za katore. Osobito prijajni zastupnici liberalne stranke, koji su bili vjčni, da uvek igraju u saboru i da pobiru dnevnice. Nadalje trge se za mandat i razni ljudi, koji su u kotarima osobno poznati i nadaju se na račun tih poznanstva doći u sabor. Osim toga postaviti će kandidate vlada, Kossuthovci, pučka stranka i socijalni demokrati i razne još druge frakcije, tako, da će u jednom kotaru biti 6—10 kandidata.

Hedervaryeva izjava. Na nekadašnjem konferenciji kod ministra predsjednika Hedervarya došlo je do opreka glede sveobuhvatne prava glasa. Grof Hedervary je htio, da u svojoj izjavi, koju ima dati na skupštini nove stranke spomene sveobite i jednako pravo glasa. Nu grof Tisza se je tome oštro protivio, te je na koncu došlo do sporazuma, da će grof Hedervary u svojoj izjavi spomenuti samo proširene izborne reforme na temelju očuvanja majarskih nacionalnih interesa.

Trgovinski ugovor sa Srbijom. Kako iz Beograda javljaju, računaju ondješnji obaveštjenici krugovi sigurno s time, da će već početkom budućeg mjeseca započeti u Beču pregovori glede utanačbe trgovinskog ugovora između Austrije i Srbije. Posjet, što ga je srbski ministar Milovanović pri svom povratku iz Berlina učinio grofu Aehrenthalu u Beču, bio je namijenjen poglavito tim pregovorima.

Revolucija u Grčkoj. Kraljevina Grčka proživljuje jednu tešku krizu. Častnici mornarice zahtijevaju, da se vojnička liga raspusti, jer je na štetu državi. Radi toga je nastao žestoki spor, koji prijeti građanskim ratom. Kralj Ojuro je zato pozvao sve članove dinastije, koji su, u inozemstvu da dodju na obiteljsko vijeće, jer se za ovu kritičnu situaciju moraju stvoriti važni zaključci. Da ne dodje do građanskoga rata možda će jedino uspjeh dostižakoj dvorskoj stranci uz pomoć pomorskih častnika, odlučnih protivnika vojničke lige. U Ateni je vojska pripravna, da zaprieči svaku pobunu, ako se i ona ne iznevjeri. Velevlasti

će poslati svoje brodovlje u Grčku, da sve učine, da se ne bi vatra iz Grčke razširila po ostalom Balkanu. Ujedno će vlasti poduzeti sve mjere, da se Turska ne mieša u grčke unutrašnje poslove.

Pravaška pobjeda. Kako smo u zadnjem broju javili, u dubrovačkom kotaru bijahu izabrani birani biraci sve pravaši osim njih 8. Izbor zastupnika je bio na 21. o. m. j., te je jednoglasno od svih 35 pravaških biranih biraca izabran za zastupnika učitelj Škurić.

Ova pobjeda je znamenita, jer je tako i taj kotar konačno predočiven za stranku prava. S toga ne možemo a da ne kliknemo: Živio zastupnik Škurić, živili njegovi biraci, živela stranka prava, jedna i jedinstvena od Raba do Spiča!

Zbliženje između Austro-Ugarske i Rusije.

Zbliženje između Austro-Ugarske i Rusije dobiva sve više konkretne forme. Uvjeti zblizjenja nisu doduše poznati, ali se za ciljo ni na jednoj ni na drugoj strani ne čepostavlja takovi uvjeti — koji bi otežali ili otegnuli ili čak spriječavali ovo zblizjenje. Svakako je pitanje austro-ugarske politike na Balkanu najvažnije pitanje i oko njega i poradi njega oduljuju se pregovori između objiju velevlasti. Uzkriseenje mitrsteškoga programa neće uzliediti. Jer da se samo o tom radi, da je samo to uvjetom zblizjenja, ono bi već uzliedilo odmah u onaj čas, kad su zastupnici objiju država i njihove izvanjske politike bili voljni da napuste one dojakošnjeg otudjivanja. Nu danas je situacija na Balkanu posve druga nego što je bila za vrijeme kad se je mitrsteški sporazum utanačio. Danas je Bugarska slobodna i neodvišna država, Bosna i Hercegovina su anektirane zemlje, koju su već i ustavom obdarene, a i Turska danas sama je ustavna država, koja se sprema da stupi u red civilizovanih država na istoku. Zbliženje između objiju velevlasti, koje će se za ciljo temeljiti na jednom sporazumku sklopljenom između njih, ticit će se balkanske politike, ali gledom na promjenjive prilike na Balkanu, imat će posve drugi sadržaj nego što je imalo to zblizjenje na temelju mitrsteškoga programa. Jer mora se naglasiti, da i u ono doba nisu bili odnosi između monarkije i Rusije Bog zna kako srdačni i infimni. Mitrsteška konvencija bila je tek za nuđu, budući su monarkija i Rusija najbliže velevlasti na Balkanu, a uslied toga i najviše zainteresovane.

Danas ako dodje do toga zblizjenja, morat će se uzeti obzir na ustavno stanje u Turskoj, kao činjenicu, sve ako i ustav nije do u zadnje konzekvencije proveden. Prema tome neće se moći sadržaj sporazumka ticitu reformama u Turskoj. Ova važna točka mitrsteškoga programa odpast će. Sporazum će se ticitati najviše toga, da se uzdrži status quo na Balkanu. To će zahtijevati Rusija gledom na proglašenje slobode Bugarske i gledom na aneksiju Bosne i Hercegovine. Bugarska je izjavila, da ona ne kani presizati preko svojih sadašnjih granica, a i Austro-Ugarska uvjerava, da nema osvajačkih tendencija na Balkanu, u podkrepu toga veli, da se je odrekla svojega privilegija u Novopazarskom sandžaku. Nu diplomacije države su nevjeri Tma. One traže garancije, a na to se teško vrlo teško odlaćuju velevlasti pogotovo gledom na Balkan, koji je u čitavoj svojoj cijelosti jedno veliko ueriješeno pitanje. Sve ako je Rusija i uvjerena o tome, da Austro-Ugarska nema osvajačkih tendencija na Balkanu, ipak hoće da monarkija jasno precizira svoj odnos prema Srbiji u pr-

vom redu za budućnost. Čini se dakle, da se radi toga oduljuju pregovori, da se slože sa uzajamnim sporazumom. Biti će nužno da požure ovaj sporazum sve velevlasti, kojima je na srcu, da bude na Balkanu bar za dogledno vrijeme osiguran mir i da ga međusobni neprijatelj odnosi između obih ovih najinteresovanih velevlasti na Balkanu ne ugrožavaju „O.“

Gdje je pravica?!

U zakonima jest utvrđjena, ali s Dantoom moramo i zdvojnimi ogorčenjem uzklknuti; ma chi po man ad esse?

Zakoni školski odredjuju, kad je koje učiteljsko mjesto prazno, da se mora odmah natječaj otvoriti, a onaj koji posjeduje potrebite uvjete, morao bi biti i imenovan.

U svoje vrijeme ostalo je prazno jedno učiteljsko mjesto pri učioni s talijanskim naukovnim jezikom u Zadru. Na to mjesto naljecao se je gosp. učitelj Pavičević mladji. Mjestno školsko vijeće, bilo s kojih uzroka, zamrsilo tako stvar, da spomenuti učitelj nije bio imenovan. Nastojanju zadarske gospode uspjelo je, da zaprieči imenovanje usposobljena nastavnika, samo da pruži priliku jednom pedagoškom ignorantu, jednom učenicu prava, neka dobije koju stotinu kruna, a da može prosliediti u nauku. Stalo njemu za napredak u školi! Plemenito je dijelo pomagati siromaka; ali na štetu drugoga i gazeti obstojeći zakon, to se ne smije, to je nemoral i najveća nepravda.

Gosp. Pavičević je usposobljen i talijanskim naukovnom jeziku. Natječaj je bio otvoren. A školska pokrajinska vlast dopušta zadarski gospodi na mjestno vijeće, da krši najneobzirnije sve obstojeće propise, te dopušta još, da se povjeri pouka u ruke nesposobna čovjeka. Eto kako pojmljuju i školske vlasti važnost pouke uzgoja! Oni, poput praroditelja naših misle, da učitelj može biti svaki, samo ako zna samo čitati i pisati.

Pak da se ne moradu tužiti plebejci zadarski na školu sv. Krševana! U toj školi drže se nastavnici već za rad nesposobni, koji navršše četrdesetu godinu službovanja. Oslabljeni tjelesno od tolikog, a revnog i uspješnog djelovanja, polag i najbolje volje koju posjeduju, nisu ni u mogućnosti zadovoljiti svim uvjetima svoga zvanja. Ipak školska im vlast ne dopušta da stupe u zasluženi mir. A zašto to? Da ugodi talijanskim članovima mjestnog vijeća zadarskoga, koji nastoji ništa drugo, nego da odgadaju sredjenje učioniskih nepriklia pri zavodu sv. Krševana, uzomogu iz Italije ili iz južnog Tirola dobiti učitelje u potpunom smislu riet: Italijani poru sange e sentimenti, a uklone svaku mogućnost, da im maestri croatazzi budu mogli „snazionalizzare“ njihove varošane i stanare, koji i neznađu inače govoriti nego hrvatski.

Sva službena gospoda zadarska znadu za sve ove abnormnosti; znadu za nepravdu koju tim postupanjem počinjaju; znadu da pri tome trpi škola; osvjeđeni su, da u njoj, sa tih uzroka imade puno manjkavosti — ipak sve to podržavaju. A za puk, koji se na tu školu potpunim pravom tuži, njima je deveta. Za svoju djecu imuvajući, izobraženi stvorise drugu školu gdje „la fetida plebaglia“ nit ne smiede pristupiti, pa zato malo mara za onu sv. Krševana, gdje je stovarišete sve inelite zadarske muljare.

K ovim prilikama, ili bolje nepriklia dodajte još to, da u učitelju pravnici, koji se u pedagogiju u obće, a u metodicu napose, razume kao što ... u kantar, a tad možete zaključiti najvećom sigurnosti, da je ta škola unicum ne samo u Dalmaciji, nego i dalje nje.

I sve se to sbiva s dopuštenjem e. kr. školskih vlasti, dapače i proti volji i nastoja-

nju nekih pojedinaaca, koji neprestano upiru u tu raku zadarske pučke škole. Kad nebi bilo pobratimstvo između neke gospode na občinu i one u palači sv. Šimuna, tih okolnosti ne bi bilo, jer bi još morao biti imenovan učitelj, jer pri ovoj školi onaj, koji je to i tražio, vriedan učitelj, kojega bi se tako i izbavilo od ekonomskih nepriklia, jer bi on u Zadru uza zaslužna starca otca mogao dobro živjeti, a i njegovim bi roditeljima bolje bilo.

Mora se iztknuti, da je našoj školskoj vlasti ne samo malo stalo do poboljšanja ekonomskih prilika pojedinih učitelja, nego ona još i zapreke stavlja, da učitelj do tog poboljšanja dodje.

Eto dakle, majka postade ne samo mačuha, nego i dušmanica sina svoga — učitelja.

En, da je takova samo prama pojedinicima! — Ali se ona isto brižljivo stara i za sveukupno učiteljskvo.

Kad je ono mjeseca listopada sabor naš zaključio i glasovao zakon o uračunavanju u mirovinu i privremene službe, svaki je jvrdo vjerovao, a nitko ni na kraj pameti sumnjao, da će brižljiva majka odmah prosliediti zakonsku osnovu u Beč, a da bude kroz godinu 1909 i sankcionirana, nek nastajnom godinom (1910) udje tako u krepst.

Istini na čast i u znak zahvalnosti iztklećemo, da je odbor zemaljski sa svom žurbom osnovno uredio i odpremio c. k. namjestništvo još prve polovine novembra. A pokrajinsko školsko vijeće do tihnu zakonsku osnovu na stolu držalo do 31. prosinca i taj je dan u Beč odpremio.

Učiteljskvo ne kruha, nego za starost utjehe tražilo. Pučko predstavništvo odlučuje podieliti mu je. Sve čini a da mu što prije ta pravedna želja budne izpunjena; ali d! Izrodjena majka, mačuha, ne mogueći zapriečiti da učiteljima bude udovoljeno, odgadja za godinu dana sankcioniranje, da tobože štojedog prištedi zemaljskoj školskoj zakladi, a pojedincu a i ukupnom učiteljskvo, kako bilo.

Ljudi na pokrajinskom školskom vijeću na štetu učiteljskva hoće da štete novce, koji njihovi nisu.

Gdje si pravdo, kamo si se dijeľa?!

Ribarska statistika.

U svim granama narodnog gospodarstva, statistika igra veliku ulogu. Ona nam pokazuje prošlost, prisposoblja ju sa sadašnjosti i otvara nam put za budućnost. Statistika je ključ, koji nam otvara vrata napredku ili nazadku u našem gospodarstvu. Ako ovo vriedi za sve grane privrede, toliko vriedi više za naše ribarstvo, koje je tek počelo da kroči putem svog usavršavanja. Od godine 1874. možemo riet, da u nas nije ni bilo ribarske statistike. Te godine ministarstvo trgovine izdalo je naredbu pu kojoj je pomorska vlada bila prinuđena držati ribarsku statistiku. Rok je bio godišnji, a vriede opredjeljeno od 22. travnja do 23. travnja svake susljedne godine. Nu sprovdajanje ove statistike bilo je manjkavo, a i kako se je vodilo, to je bilo dostojno svake osude. Priznati moramo, da je veoma teško voditi tačnu ribarsku statistiku; možda je to osobito kod nas maldane nemoguće, ali uprav za to mi moramo nastojati da što je moguće više uvredimo istu na način, da bude odgovarala pravom stanju stvari, a ako ne podpuno točno, a ono bar da se od njega za puno neodaleči. Ovo nam nalazu veoma važni razlozi, zašto puno veći, nego li ih mnogi i mnogi umišljaju.

Čitajući pokrajinske novine opažamo, da se na našem primorju od nekog doba razvija ribanje da tako rietemo sve u čestnast. Ribarske Zadruge osnivaju se na sve strane, a ribarstvom se počeo baviti i onaj, koji nije prije ni znao što je more, dapače se je istoga plašio. Mnogi u ovom nazrievaju napredak našeg ribarstva, dok nasuprot mi ne.

„Tko će more izloviti“, to je samo tako, da se reče. Ovo vriedi za prostotu, ali ne za razboritost i misaona čovjeka.

Ostaviv na stranu ljetno ribanje plioviće ribe, koja brči k nama, a brči samo zato, jer u našem zaljevu (Jadrano) da ga tako nazovemo, nalazi sebi bogatu pašu udomačenih vrsta riba, sve ostalo naše ribanje sve je na ono 100—200 vrsti udomačenih riba korisnih za čovjeka.

Otvorimo li stare knjige naći ćemo, da je u našem moru bilo vrsta riba, kojih je danas sasna nestalo, a opet i od ovih što ih je danas, neke su bile u puno većem broju zastupane. Ovaj nazadak ima se pripisati dvama uzrocima. Prvi jest taj, što nezasišni želande ide za onim što mu radje prija, a drugi što neprijatelji riba u moru, a tih je mnogo sliede primjer čovjeka, te se najradje hrane plemenitim ribama.

S ovog pogleda motreći stvar, mi mora

mena odcieti, neće da miruju, već u ove ču izdignuti slamku sa zemlje, pa trgnuti iz zida travku, a oko mi se pripelo uza sunce, kad će mi ga gore poklopiti i zastriet. Um me nekuda zanosi sad za ovaj sad za onim, a u svakoj je to poštogodij macasta i snerednjaka, kao i ne snerednjega, tamašno i na preskok odgovaram i ovaj i onaj nevjesti, koje vade iz punih torba svaka svoje gradske djakonije a u drugim prilikama, da ne bi Marjana, bi me to i obradovoljo. Neše se nakastile i radne su s torbama u kuću, da srede i tariju, svako na svoje mjesto, a ja, kad se promislim na Marjana i na njegove upele, pa iznovice na svoje žalosti i dušmanske bruje, prije bi prepogrita da me živu u kapsulu na ukopisti prenesu, nego prije zemana vrata otvoriti.

— I opet zirenm na sunce. Ma šest mu njegovih, sporo li je danas! Obilat ga je još aršin na dvoru. Sve ja ovako varkam samu sebe, dok nevjeste sprcale, da će u kuću, kao da će sad Turci poarčiti pune torbe.

— Bog vas vidio, najpotte ču ja, zar ste sipee da ne vidite da nijte ključa uza me? Po podne se Nikola zavaljo na postelju, a kad se

digao, a nikoga pred vratima ne našao, sobom ga je ponio, a sad čekaj ja i vi.

— Ne mogu se nikako smiriti, već bacj se piljčićem amo, bocni slamkom u mrava tamo, a on jačom opuči, dok kad Bog htio i njegovo mislošrdje, sunce za gore, a Matija rukom pod pregaču i taman iz ove kesice povadim kump, prekrstim se i uza basamak ču na sla. Sva ti se moja sestore tresem ko šibica od žestine, od straha, šta li, a ruka mi se uzdrhtala, kao da sam malo prije svoga čaču priklala, i navi amo i navi tamo, jedva jedvice pogodih u bravu i otvorim.

— I nema je jedne, je li? zatunjam ja ozgor, a pusti me smieh obvladao da ču se zacepnuti. Uzigrasle su, kako sobom tresem, obe vratnice; bi rietu su živo srebro.

— Sreća mu se ne umela, moja Tomice, rekla sam ja, da on sluša! i pljesnu se rukama po pregači, pri čemu joj izpade zabava iz ruku, i ona uzviri uza pender.

— Pa šta mari moja Matijice da sam slušao? priskočim ja. Ni tvoj jezik srbiljiv, ni moje uho krastavo. A opet kad čovjek živi, da nauči, zar će mene groznica uhvatiti, što sam saznao za Marjana, da i meni prigodom priteče u pomoć,

(Nastavit će se).

da se uvjerimo, kako naše ribarstvo ne napreduje, već danomice nazaduje. Oni te misle da nije, ludo se varaju, a Bože neda, da ih budućnost o tome uvjeri.

S ovog razloga mi moramo da uredimo točnu ribarsku statistiku po kojoj bi mogli vidjeti i razabrati godišnji napredak, ili nazadak pojedinih vrsta riba, te naprama tome izdati i shodne odredbe, dotično ribarske zakone, koji su danas površni odnosno manjkavi.

Cio naš današnji ribarski zakonik takove je naravi, da nema nikakova oslona u pravom stanju stvari. To je, ako izvadimo onaj o eksplozivnim sredstvima, nešto učinjeno samo za nevolju, što nema zdrave baze. Statistika je ostao svemu, a mi te nemamo u našem ribarstvu, a nemamo ne stoga što ju imati ne bi mogli, nego stoga što mi uzimljemo naše ribarstvo onako u laku ruku, kao nešto što nas ne stoji truda.

Danas, kad se govori o rekonstrukciji pomorske vlade nama se nameće dužnost, da nastojimo iz petnih žila, da budemo imali u našoj zemlji poseban odio u kom bi ribarski odsjek imao dostojno mjesto.

Ove godine i ako jako površna ribarska statistika nam predstavlja vrijednost od 14.000.000 kruna, a mi mislimo, da je ova cifra dostojna da ju se uzme u obzir.

Mi moramo voditi točnu ribarsku statistiku ako nečemo jedan dan da ostanemo pred katastrofom. Rekli smo i ponavljamo, da usljed nazadka na kopnu, jer nas zemlja danomice izdaje, mi smo se bacili na more, pa i oni koji nisu nikad ni znali, što hoće reći more, krok, mreža i t. d., a ovo biva danomice sve to više i ovaj proces mi nečemo moći zaustaviti. Dok u ovome mnogi vide napredak ribarstva, mi u njemu nazivamo nazadak, a to zato što mi neznamo cijeniti pojedine vrste riba, kojih svagdan biva sve to manje, a to zato jer u našoj nezasićenosti i neznanju haramo po moru, ko da bi to bila kakova jama bez dna, kojih nikad na kraj.

Zavirimo li u ribarsku statistiku i ako površnu, naći ćemo da je god. 1882. bilo na Jadranskom moru samo 11 hiljada ribara od kojih Čozota 1101. A danas? Danas je samo domaćih preko 30.000 hiljada.

Godine 1882. vas prihod iz ribarstva iznosio je kakovih 5-6 milijuna kruna, a danas smo dopri do 15 i 16 milijuna, a ovo je dosta napredak za sadašnjost, ali je dobra pouka i za budućnost, koja nam može biti crna, ako budemo injarili ribarsku statistiku kako to na žalost danas činimo. Držci se načela: Svemru se dodje do kraja, mi moramo osobitu brigu posvetiti ribarskoj statistici i po istoj se ravnati, a ako ona bude zahtijevala, da ograničimo ili sasva zaustavimo ribanje ove ili one vrste riba, to ćemo morati učiniti, ako nečemo da nas naši potomci budu proklinjali i za barbare držali. Istina je, more je bogata njiva, koju niti oremao, niti kopamo, a ipak nam plodi, ali moramo znati, da ovu njivu mi moramo paziti, jer i u njoj ima troskota, koji nam ju može okužiti i zdravu kripeku hranu ugušiti, i njemu raztovati na način, da ju svi pluzi i brane neće više urediti, jer česa na njoj i u njoj nije, nije.

Ovako je danas na razmišljanje, a drugi put prigodice još nešto.

Iz grada i okolice.

Intendant zagrebačkog kazališta u Šibeniku. U nedjelju po podne bio je ovdje velič. gosp. Dr. Vladimir Treščec-Borotina, intendant hrv. zemaljskog kazališta u Zagrebu, da osobno stupi u pregovore glede gostovanja zagrebačkog kazališta u Šibeniku, o čemu je već bilo spomena u „Hrv. Rieči. Gosp. Treščec govorio je o predmetu s gosp. načelnikom i s drugim zanimanicima, te je očekivali, da će usljed ovog njegovog ličnog nastojanja ne samo ovdje, nego svudje u Dalmaciji t. j. i u Dubrovniku, i u Splitu, a valjda i u Zadru ovo gostovanje liepo uspjeti. Tako ćemo u lipnju imati ovdje zagrebačku operu i operetu. Bilo sretno!

Magla. Noćas je od ponoći unapred mal dane do 9 sati ležala gusta magla nad lukom i dalje nad morem, tako da parobrodi nisu smjeli nikako za dugo vremena kroz konao.

Veliki požar. Noćas taman na 1 sat nedamna, strašna orljava svebezakula je spavajuće stanare u onom dijelu grada, što se prostire od kazališta do ljekarne - Mistrura. Pričinio se u onaj mah, da se usljed potresa porušile njeke kuće. Malo zatim čulo se vikanje, zapomagajuće. Bliznji izdriču, i imaju šta vidjeti. Sa izloga i vrata drogarije Vinka Vučića sukija užasni, nesmiljeni plamen, a unutra u dućanu sve bukti, praska i prieti groznim razasopom. Sreća namjerila baš blizu redare Bana, Jušića i Čučuka, koji odmah na vid teške nesreće po-

leliše u gornje spratove, da bude stanare i da ih upozore na očitu pogibelj. Ko onevješeničete letite stanari, mužko i žensko, na odjeveno, iz kuće i traže ufočišta. Na prvom podu stanovao Dr. D. Cace, na drugom stanjuje Miško Friganović, na trećem Vjek. Paladino. Svi sretno na vrijeme umakoše i tako od požara nije bilo ljudskih žrtava, hvala redarima. Orljava što se čula oko 1 sat bila je otdud, što je usljed neznanim uzrokom razvijene valte i dima pomiješana s raznim izparinama u drogariji nastala takova nularnja presija, da su od jednog izskočile sve vratnice prozora i vrata i poletile sa svim materijalom izloga do na drugi kraj ulice, a tada je divljii plamen prosukljao kroz otvore i vijao se zrakom do polovice na onom mjestu 10-12 m. širokog puta. Na 1 sat i četvrt bijahu već na mjestu nesreće vatrogasci, koji pomoću svojih snažnih štrcaljaka, u koje navratile vodu što iz vodovoda, što iz raznih bližnjih čatrnja, uspiješe da odmah — može se reći — u početku spriječie razorne posljedice požara, koji se je prikazao na prvi mah upravo strahotan osobito radi bližnjih skladišta petroleja i drugih upaljivih tekućina. Kroz sami sat već je požar bio sasvim lokaliziran, ne samo nego i većinom utrnut, tako da vatra nije mogla već dalje da zahvaca, nego je uništila samo prizemlje i prvi pod. Ovakovom ograničenju nesreće i štete zahvaliti je u prvom redu pomenutim vatrogascima, koji su se baš junacki održali i neustrašivo se pri gašenju izlagali očitoj pogibelji, jer je iz goruće mase u prizemlju neprestano pucketalo i pucalo, kako bi god ondje eksplozirale razne posude i sudovi s upaljivim tekućinama. Njekiolo vatrogasaca pretrpješie i ozleda. Treba priznati da je gašenje teklo u potpunom redu i izdašno, tako da su se svi prisutni divili spretnosti i sretnom uspjehu vatrogasne djelatnosti. I jutros, kad je sviet došao da gleda crnu pustovinu garišta, obćenito je tvrdio, da je na onom položaju i u onom ambijentu izvršeno baš junacko i primjerno djelo spašavanja, jer je požar buknuo u prizemlju, u jednoj drogariji, a od njega nije nastradao nego samo prizemni lokal i sami prvi pod, podijeljen od prizemlja jednostavnim stropom. Preko gašenja pomagala su i njeka momčad domobranske posade i pridošli žitelji, a bili su na svom mjestu i drugi pozvani da priskoče u ovakim prigodama kao poglavarstveno i obćenito osoblje i organi. U 4 i pol sata u jutro bila je već odstranjena svaka pogibelj. Drogarija i pokućstvo na 1. podu bilo je osjegurano, a tako isto i ciela zgrada vlastitosti gdje. Terize ud. Vrzina. Računa se da ukupna šteta od ovog požara iznaša od 100 do 120 hiljada kruna. Ova je šteta neznatna prama onoj, što je mogla da nastane, jer da ne bi onake i onako brze pomoći vatrogasaca bio bi požar uništio cielei onaj skup kuća sa pravoslavnom crkvom.

Izgledno držanje vatrogasaca pri noćanjem požaru, što cieleo građanstvo priznaje, najbolji je dokaz, kako je vatrogasno društvo danas dobro preuredjeno, te je to u isto doba najbolji odgovor na nizki letak, koji se je prošlih dana dielio i koji je izišao iz stanovite kancelarije, koja često daje klevetničko materijala splitskom libelu za „Mali puk“. Nastojanje uprave društva da se stvorii fond treba da bude poduprto osobito u ovom času nakon požara, pri kojemu je mogao lak da nastrada mnogi vatrogasac. To treba danas, kad je prošlo vrijeme malversacija i kad su uklonjeni kojekakvi ljiljadica — Malenko, koji gdje god dodju ruše, varaju i harače.

Uprava „Ubožskog Doma“ primila je 50 K od N. N. — Uprava se najsrdajnije zahvaljuje.

Oglas uprave kotarske gospodarske Zadruge u Šibeniku što ga donosimo u današnjem broju od velike je važnosti za naše poljodjelce u obće, a vinogradare napose, pa za to ovim posebno svraćamo nanj njihovu pažnju i molimo sve prijatelje puka da poljodjelce o predmetu obavieste i u stvar upute.

Poštanska viest. Obalna radiotelegrafska stanica u Pulju bila je danom 20. veljače t. g. priprištena za javnu porabu općinstva.

† Umrla u Sarajevu. Javljuju nam iz Sarajeva da je tamo preminula gdja. Marija Bjelovučić rođ. Miletić udova pok. kapet. Iva iz Janjine, nakon prekratkog i teškog bolovanja 17. ov. mj. u 1 sat noći u 48 god. života, okrepljena svezim Otajstvima. Smrtni ostanci pokojnice poveseni su u Janjinu gdje je u obiteljskoj grobnici sv. Nikole pokopana u subotu, 19. ov. mj. Rodbini naše iskreno saučesće!

„Hrvatsko potporno društvo u Pragu“ primilo je za vrijeme od 1/X. 1909 do 12/II. 1910 ove doprinose: Obćina Dubrovačka, Grad Zagreb, obćina Split, grad Karlovac, Djurdjevačka imov. obćina, Gradiška imovina obćina po K. 50. Poljodjelska banka, Zagreb K. 30. Grad Koprivnica K. 20. Obćina Korčula K. 15.

Gg. inz. Franjo Brozović, Zagreb, F. Ruškovac Prag, grad Kostačinica, grad Bakar, Drag. Hirschl Ivantiograd, Djuro pl. Bedeković, Bedekovčina po K. 10. Dr. Fr. Bučar, Zagreb K. 5. Odbor se svim navedenim darovateljima najiskrenije zahvaljuje i moli sve prijatelje naše omladine, da ga u plemenitom nastojanju i na dalje potpomogu.

Nova Zadruga. U Žirju se je osnovala toli potrebita ribarska Zadruga. Upravu su birali: Don Jere Anić predsjednikom, Mate Šizgorić Milanko podpredsjednikom, a odbornicima: Ive Miškić, Josip Šizgorić i Ivan Nogler. Broji 51 član. Cvala i napredovala!

Izvoz karbita. Jučer je odplvio iza kako je nadopunio teret karbitom parobrod Adrije „Barun Kemely“ za Oport.

Kazalište. U subotu: na večer družilo „Šv. Marko“ predstavljalo je veselu komediju: „Scusi, ha visto la mia Signora“. U nedjelju večer poznata, ali uvijek zabavna komedija: „L'onorevole Campodarsego“, u ponedjeljak krasni komad Paulona: „Nioba“ (san u tri čina, koji se obćenito svidio i koji je bio izveden od družine baš liepo. Sinoć bila je komedija: „Prima el sindaco e po el piovano“. Večeras „I 4 rusteghi“ od Carla Goldona. Što prije bit će korisnitica vrednog karakteriste gospod. Hinka Corraze.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Oglas.

Zemaljsko gospodarsko vieće u Zadru svojim oglasom od 30. siječnja t. g., naznačilo je točno uz koju cieniu mogu članovi „Kotarske gospodarske Zadruge“ da naruče svoje gospodarske potrebštine.

Ali uzprkos tome oglasu, koji je gospodarske vieće, pa i uprava šibenske „Kotarske zadruge“ razaslala u velikom množtvu primjeraka, ipak još i dandanas stižu na upravu „Zadruge“ bezbrojne molbe za popust cijenama raznih gospodarskih predmeta.

Obzirom na navedeno podpisana uprava časti se javiti, da u budućie članovima „Kotarske gospodarske Zadruge“ nije od nuđe da za predmete kojima je zemaljsko gospodarsko vieće već ustanovilo snižene nabavne cienie šalju molbe zadrugi, jer članovi imaju pravo uz oglasne cienie prijaviti zadrugi koliko je svakom pojedinom članu potreba od kojeg predmeta za svoju vlastitu porabu.

Gumenim vrpčama za zeleno navrćanje „Zemaljsko gospodarsko vieće u Zadru“ obalilo je cieniu na 18 kruna za svaki kilogram. (doćim je ciena za nećlanove K 30), pa se na temelju spomenutog oglasa pozivaju članovi „Kotarske gospodarske zadruge u Šibeniku“, da najdulje do 15. ožujka t. g. prijave zadrudnoj upravi, koliko svakom pojedinom članu treba tih gumenih vrpca za navrćanje, ali samo za vlastitu porabu. Tom prilikom treba za te gumenene vrpce uplatiti i odnosni iznos nabavne cienie.

Napominje se, da nećlanovi Zadruge ne će pod nijedan način dobiti gume, a svakom članu Zadruge dozvoljeno je predbrojiti se samo za toliku kolićku gume, pa i ostalih gospodarskih potrebština, koliko je svakome članu potrebita lih za njegovu vlastitu porabu, te će Zadrudna uprava strogo paziti, da se točno vrši ova ustanova.

Istodobno obavješuje se gg. u članove Zadruge, da su noževi za navrćanje, brusevi, plutovi ćepovi, žica za navrćanje na suho, kao i razno povrtno sjemenje već narućeni kod „Gospodarskog vieća u Zadru“ i da će se ti predmeti davati uz oglasenu cieniu samo članovima Zadruge, a svaki družinar treba, kada dodje

pridignuti što u skladište, da donese sobom svoju ćlansku primku.

Oni, koji nas pitaju, da im se pošalje oglas od 30. siječnja t. g. i oglas glede sumpora i t. d. neka se malo uztrpe. Dobit će ih odmah, netom nam stignu od „Gospodarskog vieća“.

Od „Uprave kot. gospod. Zadruge“:
Predsjednik Tajnik
Dr. Krstelj. Ante Vendler.

Dva dječaka

jedan od 16 a drugi od 17 godina, koji su uz pućku školu takodjer svršili i poljodjeljski tečaj

traže službu

u kojem dućanu, reštauraciji ili slično, sa potpunom obškrbom uz umjerenu plaću. Isti govore hrvatski razume ponešto i talijanski.

Obratiti se uredništvu. 6-6

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. Škarp, ciena knjizi broširano K 5—, a uvezano K 6—, nabavlja se kod „Hrvatske tiskare“ u Šibeniku i u svim knjizarama.

Restauracia „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznaniiti cijeneno obćinstvo, da se u mojem lokalu toće izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivno Sarajevsko. — — —

Kuhinja je donajec prve vrsti, koja je obškrbljena u svako doba toplim i mrazim jelom. — — —

Objed l. reda K 1; II. reda 72 hil.

Naznaćiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnim masi.

Preporučuje se veselošvanjem

Srika Antun.

Restauracia „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemićko čišćenje odjela na suho

M. DOMIĆA
Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemićko čišćenje kao: obćina, uredsna, za šetnju, kazalište i plesove. Osim toga zastore, prostiraće, rakaćvece od kože itd., razumije se sve u ćjelnii čisti se sa

strojem „UNIVERSAL“
Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i koristno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:

JULIO RAGANZINI
Glavna ulica.

Poduzeće za sjajne i razne sprovede

II., III. i IV. reda

Šibenik, kuća Mir. Šupuk-a (Varoš).

Preporučujem se p. n. obćinstvu, da podupre ovo moje poduzeće, zasnovano sada da dodjem u susret potrebama pućanstva, osobitim pogledom na umjerenost cienia.

Cienik na zahtjev dajem svakome na ogled.

Jamćim za posve taćno i pospješno udovoljenje narućbama cijenjenih mušterija.

S odličnim poštovanjem.

Toma Colombo p. Josipa.

Minlos ševom Prah za Pranje

Kar što i ON, visi na tom Milijon

veći poznati i uvaženi kemičar industrije sapuna gosp. Dr. C. DEITE u Berlinu, da posjeduje veliko svojstvo pranja

veće od sapuna ili sode i sapuna. bez da djeluje štetno na rublje.

Minlos ševom prah za pranje je prema tome najbolje sredstvo za pranje rublja; štiti laneno tkanje mogućim najboljim načinom, **jeftino** je i daje sjajnu bjeloću i podpunu bezmirisnost.

Zamotak od 1/2 kg. stoji samo 30 filira. Dobiva se u drogerijama, trgovinama kolonijalne robe i sapuna.

Engros kod **L. Minlos, Beč I., Mülkerbastei 3.**

7-14

Hrvati i Hrvatice!

Pomozite Družbu

Sv. Ćirila i Metoda

Prodaju se dvie kuće sa jednim vrtlom i jednim oborom uz povoljnu cijenu. Upitati se kod vlasnika: **Niko Bakačun, Šibenik.**

Čudo američanske industrije jest novoizumljeno

Držalo za zbrajanje („Maxim“)

uredjeno spremom za crnilo i olovku.

Ovaj izvanredno duhovito konstruiran aparat služi u svrhu brzog i sigurnog zbrajanja. Glavno je njegovo svojstvo jednostavno rukovođenje i bezprikladna funkcija. S jedne strane uklanja duševno opterećenje, jer se kroz satove neprestano radić sa „Maxim“-držalom, ne opaža nikakova klonulost duha i toli štetna živčana napetost, s druge je strane sigurnost radnje i prištednja vremena zajamčena. **Cijena po komadu sa točnom i lako shvatljivom uputom K 10-60;** za pouzetećim uz dostavu svote unapried K 10. — Naručuje se kod glavnog odpravništva: **Em. Erber, Beč, II 8, Enns-gasse broj 21.**

1-12

Hrvatska

vjeresijska

banka

Podružnica

Šibenik.

Dobre i čiste vrste

žita i kukuruza

u manjoj i velikoj količici tko potrebuje, neka se obrati na

Ivana Maras-a trgovca

u **Vodicam i Lišani-Ostrvica** (Benkovačkog kotara).

3-0

Pozor! kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju

ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani“

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinoва, te krumpira, zelja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplative kroz 30 dana, a to da olakšati trgovcima knjigovodstvo. Podupirati Gospodarsku svezu, patrioćna je dužnost svakog našeg trgovca. Cienike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Zastupnik podružnice: **S. H. Škerl, Trst.**

19.11.

Svoj svome!

Dionička glavnica - - - - K 1,000.000

Pričuvna zaklada i pritici K 150.000.

CENTRALKA DUBROVNIK

Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - - - prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Mjenjačnica - - - - kupuje i prodaje državne papire, razeteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obroćno odplaćivanje. Osjeguranje proti gubitku kod ždrlebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovćenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica - - - - daje zajmove na rućne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

96-33

Dobro sieno

prve vrste, inbalano, tko želi kupiti, neka se obrati na

Ivana Maras-a trgovca

u **Vodicam i Lišani-Ostrvica** (Benkovačkog kotara).

3-6

Objava.

Čast mi je javiti p. n. obćinstvu, najskoli trgovcima i obrtnicima, da sam naučio doskora otvoriti ovdje prvu ovakove vrsti na našem jugu.

Tvornica papirnatih vrećica za trgovačku porabu.

Na to sam se odlučio i s razloga, što se je dosle iza ovakove stvari moralo naše obćinstvo obraćati van pokrajine i podupirati svojim novcem tudja poduzeća.

Moja tvornica papirnatih vrećica biti će uredjena sasvim po zahtievima moderne tehnike i biti će snabdjevna sa onim raznolikim materijalom, što zasjeca u ovaj obrt. Prama tomu očekujem, da ću u ovom podhvatu bit izdašno podpomozen t. j. počasćen cijenjenim naručbama iz svih zemalja, gdje je našeg naroda.

Šibenik, 21. listopada 1909.

Ante Zorić trgovac i posjednik.

31

Veliko skladište gotovih odieła za gospodu

Saisona 1909-1910

Pio Terzanović * Šibenik *

Javljam štovanomu gradjanstvu, da mi je ovih dana pripjela od jedne glasovite krojaćnice velika kolićka gotovih odieła i kaputa za gospodu. Ova se odieła osobito odlikuju radi izvanredno elegantna kroja i umjerenosti cijena, tako da sam u mogućnosti svakom zahtievu udovoljiti.

Preporučujuć se bilježim se veleštovanjem

18. IX.—18. III.

Pio Terzanović.

Cijene vrlo nizke!

Svakom na uvaženje!!

Da bi olakotili svakome u našem listu oglašivati, odlučili smo cijenu za uvrštenje oglasa sasna sniziti, te ćemo od sada računati za svaki red sitnijih slova

samo 6 para

Za višekratno uvrštenje **50 po sto popusta.** Za godišnje ili polugodišnje uvrštenje **75 po sto popusta.**

Administracija „Hrv. Rieči“.